
**Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi
oraz zapobiegania bezdomności zwierząt
na terenie Gminy Kowala**

**GMINA KOWALA
POWIAT RADOMSKI
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA KOWALA
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING EWELINA CHOJNACKA

KOWALA 2012

WESTMOR CONSULTING

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Podstawa prawna Programu	6
3. Cele oraz wykonawcy Programu	8
3.1 Zakres podmiotowy	8
3.2 Zakres przedmiotowy	8
4. Formy opieki nad zwierzętami bezdomnymi i sposoby zapobiegania bezdomności	9
4.1 Formy opieki nad bezdomnymi psami i sposoby zapobiegania bezdomności psów	9
4.2 Formy opieki nad bezdomnymi kotami i sposoby zapobiegania bezdomności kotów	12
4.3 Formy opieki nad zwierzętami gospodarskimi.....	13
5. Działania edukacyjne.....	14
6. Sytuacja zwierząt bezdomnych w Gminie Kowala	19
6.1 Ogólne informacje o Gminie	19
6.2 Stan aktualny zwierząt bezdomnych	20
6.3 Dotychczasowe działania Gminy w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi i przeciwdziałania bezdomności	22
7. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobieganie bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kowala.....	22
7.1 Formy opieki i zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kowala.....	22
7.2 Podmioty odpowiedzialne.....	27
7.3 Zadania priorytetowe	28
7.4 Edukacja i promocja Programu	30
7.5 Plan wydatkowania środków	30
8. Akceptacja i uchwalenie Programu	33
9. Spis tabel	34
10. Spis rysunków	34
11. Spis schematów	34

WYJAŚNIENIE POJĘĆ

Ileokroć w niniejszym Programie pojawia się odniesienie do:

- **GMINY** – należy przez to rozumieć Gminę Kowala,
- **WÓJTA** – należy przez to rozumieć Wójta Gminy Kowala,
- **URZĘDU GMINY** – należy przez to rozumieć Urząd Gminy w Kowali,
- **SCHRONISKA DLA ZWIERZĄT** – należy przez to rozumieć Schronisko dla Zwierząt prowadzonym przez Jerzego Kubraka, 18-500 Kolno, ul. Wesoła 12,
- **WŁAŚCICIELA** – należy przez to rozumieć osobę będącą mieszkańcem Gminy Kowala posiadającą zwierzę lub zwierzęta, o których mowa w Programie,
- **OPIEKUNA** – należy przez to rozumieć osobę, która sprawuje nadzór i opiekę nad zwierzęciem lub zwierzętami na terenie Gminy Kowala,
- **PRZEDSTAWICIELA ORGANIZACJI SPOŁECZNEJ** – należy przez to rozumieć osobę, która działa i sprawuje opiekę nad zwierzęciem lub zwierzętami z upoważnienia Organizacji Społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

1. WPROWADZENIE

Światowa Deklaracja Praw Zwierząt uchwalona w roku 1977 w Londynie przez Międzynarodową Federację Praw Zwierząt, zaczynająca się od słów: „Z uwagi na to, że każde zwierzę ma pewne prawa, że nieznanomość i lekceważenie tych praw spowodowały człowieka i prowadzą go nadal na drogę przestępstw przeciwko naturze i zwierzętom; że uznania przez gatunek ludzki prawa innych gatunków zwierzęcych do egzystencji stanowi podstawę współistnienia wszystkich istot żywych; że człowiek popełnia zbrodnię ludobójstwa; że poszanowanie zwierząt przez człowieka wiąże się z poszanowaniem ludzi między sobą i że już od najmłodszych lat należy człowieka uczyć obserwować, rozumieć, szanować i kochać zwierzęta (...)”, kompleksowo prezentuje kluczowe postulaty i pożądane wzorce odnoszące się do postępowania człowieka wobec zwierząt.

Z treści Deklaracji wynika m.in., że „każde zwierzę ma prawo oczekiwać od człowieka poszanowania, opieki i ochrony” oraz „porzucenie zwierzęcia jest aktem okrutnym i nikczemnym”. Problem respektowania praw zwierząt i podejścia do ich kwestii w sposób opierający się na zasadach humanitaryzmu, empatii i troski wymaga działań na szczeblu światowym i dążenia do kształtowania i rozwijania świadomych, zgodnych z tymi zasadami postaw. Deklaracja jest postulowanym zestawem reguł postępowania, zapewnia wytyczne i nadaje kierunki rozwoju na poziomie poszczególnych państw. Treść preambuły, jak i cały akt prawny, jest powszechnie uznany za pewnego rodzaju konstytucję torującą drogę dalszym rozwiązaniom normatywnym w tym zakresie. Choć Deklaracja nie ma charakteru wiążącego, to jednak wywarła duży wpływ na obecny kształt statusu prawnego zwierząt.

Na szczeblu prawa polskiego szeroko rozumiana ochrona zwierząt regulowana jest aktami rangi ustawowej i aktami do niej wykonawczymi – rozporządzeniami. Są one implementacją przepisów ustanowionych w obrębie Unii Europejskiej oraz wyrazem potrzeby regulacji zagadnień związanych z ochroną zwierząt w prawie krajowym. Dotychczas obowiązująca ustawa o ochronie zwierząt z dniem 16 września 2011 roku uległa zmianie, rozszerzając zakres objęty regulacją prawną. Zmiana ustawy stanowi odzwierciedlenie potrzeby reagowania na zmieniające się otoczenie i jego aktualne zagrożenia. Poszerzeniu uległ m.in. katalog zakazów związanych z niewłaściwym traktowaniem zwierząt oraz obowiązki w zakresie ich ochrony na szczeblu gminnym. Problemy wcześniej niedostrzeżone lub nie wywierające skutków o zasięgu ogólnym zostały uwzględnione w nowo obowiązujących postanowieniach.

Mając na uwadze fakt, że zwierzę nie jest rzeczą, a istotą żyjącą i zdolną do odczuwania bólu oraz cierpienia, człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę oraz opiekę.

Do zasadniczych praw zwierząt zalicza się najczęściej prawo do życia i prawo do wolności od cierpienia. Każde zwierzę wymaga traktowania w sposób humanitarny, czyli uwzględniający jego potrzeby i zapewniający mu opiekę i ochronę. Zabronione jest niehumanitarne zabijanie oraz znęcanie się nad zwierzętami, które należy rozumieć jako zadawanie lub świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień.

Ból i cierpienie zadaje się zwierzęciu również poprzez porzucanie go przez właściciela bądź przez inną osobę, pod której opieką zwierzę pozostaje. Problem porzucania zwierząt, w szczególności psów i kotów, prowadzący do ich bezdomności, z roku na rok przybiera coraz większe rozmiary. Bezdomność zwierząt jest zagadnieniem złożonym, a jego źródeł należy doszukiwać się w zachowaniach i postawach ludzkich.

W Polsce każdego roku dziesiątki tysięcy psów i kotów jest porzucanych przez swoich właścicieli. Najczęstszym powodem takiego postępowania jest ludzka niedojrzałość i nieodpowiedzialność, prowadząca do podejmowania nieprzemyślanych decyzji, których skutki ważą na dalszym życiu i zdrowiu będących pod opieką człowieka zwierząt domowych. Całkowicie zależne od pomocy człowieka zwierzę w momencie porzucenia jest bezbronne, zdezorientowane i niezdolne do samodzielnego życia. Takie zdarzenia zazwyczaj prowadzą do traumatycznych przeżyć, trwałego urazu i nieufności w stosunku do wszystkich ludzi. Bezdomność zwierząt jest często również skutkiem zmieniającej się mody na określone rasy i gatunki, co prowadzi do pozbywania się, wcześniej nabytych, a uznawanych obecnie za mniej popularne, zwierząt. Pozbywanie się psów i kotów z hodowli i targowisk oraz ich niekontrolowane nadmierne rozmnażanie również przyczynia się do wzrostu liczby zwierząt bezdomnych.

Za problem bezdomności zwierząt odpowiedzialność ponosi człowiek i to on powinien zmienić swoje postawy i postępowanie, aby sytuacja mogła ulec poprawie. Los zwierząt zależy całkowicie od świadomych i odpowiedzialnych działań ludzi, którzy swoim postępowaniem wobec zwierząt dają wyraz poszanowaniu zasad humanitaryzmu i jednocześnie świadectwo własnego człowieczeństwa.

Przeciwdziałać bezdomności może każdy, a zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom należy do zadań własnych gminy i jest regulowane ustawowo. Nowelizacja ustawy o ochronie zwierząt, dostrzegając narastający problem bezdomności i konieczności jej skutecznego zapobiegania, poszerza katalog obowiązkowych elementów gminnego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania ich bezdomności.

Istota Programu Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt w Gminie może być rozpatrywana wielopoziomowo. Oprócz oczywistego wymogu

prawnego, nałożonego na gminy przepisami znowelizowanej ustawy, znaczenie Programu powinno być również analizowane z perspektywy wymiaru społeczno-kulturowego. Kwestia nastawienia do problematyki związanej z ochroną zwierząt, opieką nad nimi oraz sposobami zapobiegania ich bezdomności jest odzwierciedleniem poziomu świadomości społeczeństwa i jego rozwoju. Społeczność rozumiejąca istotę poszanowania praw zwierząt, dążąca do zapewnienia im godnych warunków bytowania i potępiająca postawy niezgodne z tymi zasadami postrzegana jest jako wysoko rozwinięta, cywilizacyjnie zaawansowana i humanitarna.

Bezdomność zwierząt jest nierozzerwalnie związana z postępowaniem człowieka i nie można jej skutecznie zapobiec bez zmiany całego systemu wartości, postaw i niejednokrotnie głęboko zakorzenionych przekonań opartych na lekceważącym podejściu do materii związanej z poszanowaniem praw zwierząt. Podnoszenie świadomości społecznej, edukacja w tym zakresie i dążenie do budowy społeczeństwa rozważnego i rozwiniętego powinno być priorytetem również na poziomie poszczególnych gmin. Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego lokalnie najbliższa swoim mieszkańcom może i powinna prowadzić działania mające na celu zmianę myślenia społeczności, a co za tym idzie zmianę warunków życia ludzi oraz zależnych od ich dobrej woli zwierząt. To w jaki sposób zagadnienie ochrony zwierząt i zapobiegania ich bezdomności jest rozwiązywane na szczeblu gminnym obrazuje zdolność właściwego organizowania i zarządzania materią należącą do kompetencji własnych gminy i jednocześnie stanowi wyraz przykładowego postępowania i promowania postaw społecznie pożądanych i akceptowalnych.

Program Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt na terenie Gminy Kowala ma w swoim założeniu pomóc Gminie uporządkować problematykę zwierząt bezdomnych m.in. poprzez analizę proponowanych rozwiązań i sposobów ich realizacji. Wykonanie założeń Programu i jego kontrola spoczywa na Gminie, której celem powinna być jak najpełniejsza i najbardziej efektywna realizacja założeń. Pozytywnych rezultatów należy oczekiwać w sferze społecznej, kulturowej oraz wizerunkowej Gminy.

2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

W aktualnym stanie prawnym, działania mające na celu opiekę nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt wchodzi w zakres zadań własnych gmin.

- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku **o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. 2011 Nr 152, poz. 897) określa w art. 3 następujące obowiązkowe zadania gminy:

„Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności: (...) organizują ochronę przed bezdomnymi zwierzętami na zasadach określonych w odrębnych przepisach (...)”.

- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku **o ochronie zwierząt** (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.) w art. 11 ust. 1 zakłada, że:

„Zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gminy”.

Na podstawie ustawy z dnia 16 września 2011 roku **o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (Dz. U. 2011 Nr 230, poz. 1373), art.11a otrzymał brzmienie:

„1. Rada gminy wypełniając obowiązek, o którym mowa w art. 11 ust. 1, określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 marca, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
- 2) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie,
- 3) odławianie bezdomnych zwierząt,
- 4) obowiązkową sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt,
- 5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt,
- 6) usypianie ślepych miotów,
- 7) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich,
- 8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

3. Program, o którym mowa w ust. 1, może obejmować plan znakowania zwierząt w gminie.

4. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 3–6, może zostać powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

5. Program, o którym mowa w ust. 1, zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji programu ponosi gmina.

6. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, przygotowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta).

7. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, wójt (burmistrz, prezydent miasta) najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania:

- 1) właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,
- 2) organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy,
- 3) dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze gminy.

8. Podmioty, o których mowa w ust. 7, w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu programu, o którym mowa w ust. 1, wydają opinie o projekcie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego programu.”

W myśl ustawy o ochronie zwierząt, problem bezdomnych zwierząt rozwiązywany jest przez gminy na dwóch płaszczyznach:

- zapobiegania, o którym mowa w art. 11a (sterylizacja, adopcja, usypianie ślepych miotów)

oraz

- zapewniania opieki zwierzętom aktualnie bezdomnym w niekomercyjnych schroniskach prowadzonych przez organizacje społeczne.

Pojęcie *opieka* nie jest w ustawie precyzowane, w związku z tym można przyjąć, iż nieodzownym warunkiem uznania jakiegoś sposobu postępowania za *opiekę* jest wiedza opiekuna o losie przedmiotów jego opieki, identyfikowanych jako poszczególne osobniki. W przypadku podmiotu prawnego jakim jest gmina, wiedza ta wyraża się w ewidencji zwierząt pozostających pod opieką gminy. Ewidencja służy również jako podstawa do rozliczeń środków publicznych przeznaczonych na opiekę, jako że uzależniona jest od liczby zwierząt pozostających pod opieką gminy.

Ustawa z dnia 16 września 2011 roku **o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** zakłada *opiekę nad* zwierzętami, podczas gdy ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku **o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw** odnosi się do *ochrony przed* nimi. Realizacja zadania zapewnienia bezdomnym zwierzętom *opieki* zawiera w sobie praktycznie

realizację zadania *ochrony przed* nimi. Właściwa i dostateczna opieka nad zwierzętami zapobiega bowiem sytuacji, w której mogłyby one stanowić zagrożenie dla ludzi. Należy jednak pamiętać, że działanie odwrotne – każde usuwanie zagrożenia ze strony bezdomnych zwierząt, nie stanowi tym samym sprawowania nad nimi *opieki*.

3. CELE ORAZ WYKONAWCY PROGRAMU

Głównym celem Programu jest opieka nad zwierzętami bezdomnymi oraz przeciwdziałanie bezdomności zwierząt na obszarze Gminy. Program jest wyrazem wypełnienia obowiązku prawnego nałożonego na gminę, a jego cel realizowany jest poprzez podejmowanie odpowiednich działań, będących przedmiotem kolejnych rozdziałów Programu.

3.1 ZAKRES PODMIOTOWY

Program Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt wprowadzany jest do gminnego porządku prawnego corocznie w formie uchwały. Programem objęte są zwierzęta bezdomne, w szczególności psy i koty, przebywające w granicach administracyjnych Gminy.

Realizacja działań w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi i przeciwdziałania bezdomności zwierząt odbywa się przy wzajemnej współpracy:

- a) Urzędu Gminy,
- b) Policji,
- c) Upoważnionego Przedstawiciela Organizacji Społecznej.

3.2 ZAKRES PRZEDMIOTOWY

Opieka nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt na terenie Gminy polega w szczególności na:

1. Zapewnieniu bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
2. Sprawowaniu opieki nad kotami wolno żyjącymi oraz ich dokarmianie,
3. Odławianiu bezdomnych zwierząt z terenu Gminy,
4. Przeprowadzaniu zabiegów sterylizacji lub kastracji zwierząt przebywających w Schronisku,
5. Poszukiwaniu nowych właścicieli dla zwierząt bezdomnych,
6. Usypianiu ślepych miotów,
7. Wyznaczeniu gospodarstwa rolnego, które zapewni miejsce dla zwierząt gospodarskich,

8. Zapewnieniu całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Dodatkowo, jeśli Rada Gminy uzna to za słuszne, Program może obejmować plan znakowania zwierząt. Koszty realizacji Programu ponosi w całości Gmina, jednak część zadań można powierzyć podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

4. FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI

4.1 FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI PSAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI PSÓW

Do obowiązków Gminy należy podejmowanie działań mających na celu sprawowanie opieki nad psami bezdomnymi oraz zapobieganie zjawisku bezdomności wśród psów. Zapewnienie opieki bezdomnym psom z terenu Gminy Kowala polegać powinno w szczególności na poszukiwaniu nowych właścicieli dla zwierząt oraz zachęcaniu mieszkańców do dokonywania adopcji. Poszukiwanie nowych właścicieli oraz prowadzenie akcji i propagowanie postaw, mających na celu zachęcanie mieszkańców do dokonywania adopcji psów jest jednym z najbardziej efektywnych sposobów przeciwdziałania bezdomności zwierząt. Problem bezdomności psów nie może zostać rozwiązany bez pomocy i wsparcia mieszkańców, w związku z czym Gmina powinna dążyć do wprowadzenia wszelkich mechanizmów zachęcających do adopcji.

Do obowiązków Gminy należy również odławianie bezdomnych psów i zapewnienie im miejsca w schronisku. Konieczne jest zatem zorganizowanie jednostki, zajmującej się odławianiem bezdomnych zwierząt z terenu Gminy i ich transportem do schroniska. Odławianie zwierząt bez zapewnienia im miejsca w schronisku będzie niedopuszczalne. Wyjątek będzie stanowiła sytuacja, w której zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt.

Zmniejszeniu populacji bezdomnych psów mają służyć obowiązkowe zabiegi sterylizacji lub kastracji, które stanowią najskuteczniejszą metodę walki z niechcianym i niekontrolowanym rozrodem zwierząt bezdomnych. Zabiegi w sposób humanitarny pozwalają sprawować nadzór nad liczbą rodzących się psów i uniknąć tym samym późniejszego problemu nadpopulacji.

Z dotychczasowej analizy i badań wynika, iż zabiegi nie oddziałują negatywnie na zdrowie zwierząt. Pokrycie kosztów sterylizacji i kastracji odbywać się będzie z budżetu Gminy i w porównaniu z nakładami ponoszonymi w związku z odławianiem bezdomnych zwierząt i zapewnianiem im miejsca w schroniskach ma to być koszt, który w przyszłości zaowocuje redukcją wydatków na walkę z bezdomnością zwierząt. Szacunkowy jednostkowy koszt zabiegu sterylizacji lub kastracji jest dużo niższy niż koszt odłowienia i utrzymywania zwierzęcia w schronisku. Zabiegi są usługą wykonywaną jednokrotnie w ciągu całego życia zwierzęcia i pozwalają całkowicie wyeliminować możliwość dalszego rozrodu. W zależności od regionu Polski ceny zabiegów wahają się od kilkudziesięciu do kilkuset złotych, podczas gdy koszt codziennego utrzymania jednego zwierzęcia w schronisku oscyluje wokół kilku złotych. Przeprowadzone zabiegi mają na celu zapewnienie gminie kontroli i ograniczenie liczby nowych zwierząt w schronisku, a co za tym idzie redukcję kosztów utrzymania całego schroniska.

Do zadań Gminy należy zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem psów. Rozpowszechnienie informacji o przychodni weterynaryjnej podejmującej interwencję w takich przypadkach ułatwi mieszkańcom podjęcie szybkich i zdecydowanych działań i tym samym usprawni działania w tym zakresie. Informacja powinna być rozpowszechniana przy użyciu wszystkich dostępnych środków przekazu na terenie Gminy, włączając w to plakaty i ulotki będące do pobrania w Urzędzie Gminy, lecznicach, schronisku i innych dostępnych dla mieszkańców miejscach.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom może się również odbywać poprzez rejestrację psów, będących własnością mieszkańców lub ich znakowanie. Elektroniczne znakowanie psów stanowi jedną z metod przeciwdziałania bezdomności zwierząt. Dzięki znakowaniu można m.in. szybko ustalić właściciela zagubionego psa i zawiadomić go o odnalezieniu zwierzęcia. Elektroniczne oznakowanie psa jest niezbędnym wymogiem, aby podróżować z czworonogiem po krajach Unii Europejskiej.

Wszczepianie zwierzętom pod skórę miniaturowych układów elektronicznych, przechowujących numer, umożliwia ich szybką identyfikację. Zaletą tzw. transponderów jest niemożność ich zgubienia, tak częsta w przypadku obroży, blaszek, plaketek i innych identyfikatorów zewnętrznych. Czipowanie jest technicznie bardziej zaawansowanym sposobem znakowania, w porównaniu do kolczykowania czy tatuaży.

W praktyce czynność elektronicznego oznakowania jest prostym, szybkim i niemal bezbolesnym dla czworonoga zabiegiem. Transponder, popularnie nazywany czipem, jest wszczepiany pod skórę zwierzęcia za pomocą aplikatora. Czip zawiera elektroniczny układ scalony i antenę, umieszczone w specjalnej szklanej kapsule, uniemożliwiającej przedostanie się do środka płynów ustrojowych. Posiada on jedyny w swoim rodzaju,

niepowtarzalny 15-to cyfrowy numer, który można odczytać za pomocą specjalnego urządzenia tzw. czytnika. Czynność polega na zbliżeniu czytnika do zwierzęcia (transponder jest zazwyczaj umieszczony tuż pod skórą na szyi lub między łopatkami), na wyświetlaczu pojawia się wtedy zakodowany numer. Za pomocą tego numeru możliwe jest ustalenie danych właściciela zwierzęcia. To z kolei jest możliwe tylko przy wcześniejszej rejestracji zwierzęcia w bazie danych oznakowanych elektronicznie (zaczipowanych) zwierząt.

Działaniem nierozzerwalnie związanym z czipowaniem jest więc tworzenie baz danych, czyli rejestru zwierząt oznakowanych, w którym dokonuje się aktualizacji spisów zwierząt oraz zakup czytników do czipów. Tylko kompleksowa i właściwa organizacja całego systemu gwarantuje jego efektywność. Same mikroczipy nie stanowią metody rozwiązywania problemu bezdomnych zwierząt. Są tylko znacznym ułatwieniem w przypadku odnajdywania zwierząt, które zaginęły i są aktywnie poszukiwane przez swoich właścicieli, a zostały wcześniej poddane znakowaniu.

Bazy danych są zazwyczaj prowadzone przez Urząd Gminy, schroniska lub lecznice weterynaryjne dokonujące czipowania. Mają one dostęp jedynie do danych zwierząt zarejestrowanych z danej jednostki lokalnej. Zalecana jest w związku z tym również rejestracja zwierzęcia w ogólnopolskiej bazie danych (np. www.safe-animal.eu powiązanej z Europetnet w Brukseli). Rejestracji można dokonać samemu, należy podać numer czipa i kontakt z właścicielem. Użytkownicy mogą korzystać z wyszukiwarki www.europetnet.com, po wpisaniu numeru czipa następuje przekierowanie do bazy, w której zwierzę jest zarejestrowane.

W przypadku ucieczki, zagubienia lub kradzieży zwierzęcia, przy wcześniejszej rejestracji w jednej z ogólnopolskich baz oznakowanych elektronicznie zwierząt każda osoba dysponująca czytnikiem, np. lekarz weterynarii, po odczytaniu numeru i wprowadzeniu go do wyszukiwarki odnajdzie dane właściciela i może go powiadomić o miejscu pobytu czworonoga.

Jeśli niemożliwe jest w danym momencie przeprowadzenie akcji czipowania to bardzo ważne jest inne oznakowanie zwierzęcia – umieszczenie przy obroży informacji z aktualnym numerem telefonu, blaszki z wygrawerowanymi danymi właściciela lub każda inna forma ułatwiająca identyfikację zwierzęcia i jego właściciela.

Edukacja mieszkańców w zakresie humanitarnego traktowania psów oraz obowiązków właścicieli wobec nich, w tym obowiązków nałożonych przepisami prawa, łączy i uzupełnia powyższe zadania oraz pozwala na kompleksowe ich wdrożenie.

4.2 FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI KOTAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI KOTÓW

Kluczową kwestią w zakresie działań podejmowanych na rzecz opieki nad kotami jest rozróżnienie zwierząt bezdomnych od kotów wolno żyjących.

Koty wolno bytujące nie są bezdomne (zgodnie z art. 4 ust. 16 zwierzęta bezdomne to „zwierzęta domowe lub gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały”). Takie koty od urodzenia nie posiadały ani właściciela ani opiekuna i zazwyczaj nie potrzebują tego rodzaju pomocy, w odróżnieniu od kotów bezdomnych, zagubionych lub porzuconych przez dotychczasowych właścicieli.

Zdrowe zwierzę wolno bytujące nie pozwoli człowiekowi się pochwycić, a chore i niezdolne do ucieczki będzie utrudniało działania zmierzające do pomocy (poprzez drapanie, gryzienie, warczenie). Kot domowy, natomiast, jest przyzwyczajony do obecności ludzi i sam szuka towarzystwa człowieka, odpowiada na zawołanie, z chęcią pozwala na głaskanie. Obserwacja reakcji i zachowania zwierzęcia pozwala na właściwą kwalifikację napotkanego kota i dobranie właściwej ścieżki postępowania w zastanej sytuacji.

Zapobieganie bezdomności kotów opiera się na zapewnieniu opieki zagubionym i porzuconym kotom z terenu Gminy, w szczególności poprzez zapewnienie im miejsca w schronisku oraz poszukiwanie nowych właścicieli. Prowadzenie kampanii zachęcających mieszkańców do adopcji bezdomnych zwierząt oraz opracowanie mechanizmów wspierania takich postaw może pomóc w znacznym stopniu zredukować liczbę kotów pozostających bez domu i opieki.

Do zmniejszenia populacji kotów nie posiadających właścicieli może się również przyczyniać ich planowa sterylizacja lub kastracja. Poprzez stosowanie tego rodzaju zabiegów możliwa jest zorganizowana kontrola liczby zwierząt i tym samym właściwe zaplanowanie i realizacja założeń związanych z zapewnieniem im opieki. Zabieg sterylizacji lub kastracji zwierząt w schroniskach należy do obowiązkowych zadań Gminy i stanowi jedną z najskuteczniejszych metod walki z nadpopulacją zwierząt bezdomnych.

Opieka nad kotami wolno żyjącymi różni się od działań podejmowanych na rzecz zwierząt bezdomnych i polega głównie na ich dokarmianiu. Zwierzęta przebywające na terenie danej Gminy, w zależności od stopnia jej zurbanizowania, mają zazwyczaj coraz większe trudności z utrzymaniem się przy życiu. Brak dostępu do niezamieszkanymi ciepłych pomieszczeń, szczelnie zamknięte pojemniki z odpadami oraz rozbudowa infrastruktury kosztem

powierzchni środowiska naturalnego niejednokrotnie uniemożliwia samodzielne bytowanie. Okresem szczególnie uciążliwym jest sezon zimowy, podczas którego niskie temperatury stanowią dodatkowe zagrożenie dla życia zwierząt nie posiadających domu.

Dostarczenie posiłków kotom wolno żyjącym umożliwia ich przetrwanie w przypadku braku możliwości samodzielnego zdobycia pokarmu. Należy pamiętać, że dokarmianie kotów powoduje, że stają się one uzależnione od dokarmiających i aby pomoc zapewniana zwierzętom nie przynosiła szkody, powinna być ona regularna i długofalowa. Opieka nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie, mieści się w zakresie zadań własnych Gminy.

Ważnym postępowaniem w zakresie opieki nad kotami bezdomnymi i wolno bytującymi jest zapewnienie im opieki weterynaryjnej w przypadku napotkania zwierzęcia chorego lub rannego. W takich przypadkach należy zgłosić taki fakt Straży, Policji lub organizacjom zajmującym się pomocą zwierzętom. Reagować może i powinien każdy mieszkaniec Gminy. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem kotów spoczywa na Gminie.

4.3 FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI GOSPODARSKIMI

W przypadku zwierząt gospodarskich, które uciekły bądź się zgubiły i nie potrafią same trafić do domu, kluczową rolę odgrywa ich właściwa identyfikacja – odczytanie oznakowania zwierzęcia i powiadomienie jego właściciela. W razie wątpliwości, co do własności, jednostką, która powinna zostać poinformowana o takim fakcie jest Urząd Gminy. W następstwie zgłoszenia wójt, burmistrz lub prezydent przedsięwzięcie odpowiednie kroki. W przypadku zaistnienia okresu bezdomności wśród zwierząt gospodarskich priorytetem jest zapewnienie im miejsca do przebywania i podstawowa opieka na tym etapie oraz aktywne poszukiwanie właściciela.

Przypadki bezdomności wśród zwierząt gospodarskich są bardzo rzadkie, jednak ustawodawca przewidział taką możliwość i nałożył na gminy obowiązek wskazania gospodarstwa rolnego, które zajmować się będzie przyjmowaniem i opieką nad takimi zwierzętami. Wójt gminy Kowala podpisał w dniu 03.02.2012 r. list intencyjny z gospodarstwem Państwa

które wyraziło zgodę na przyjęcie – w razie doraźnej potrzeby – zwierzęcia gospodarskiego i sprawowanie nad nim opieki. W takim przypadku koszty przetrzymania i opieki nad zwierzęciem pokryje gmina Kowala na podstawie zawartej umowy-zlecenia.

5. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Poprzez edukację rozumiemy ogół działań ukierunkowanych na wywołanie zamierzonych i celowych zmian. Punktem wyjściowym do przeprowadzenia zmian jest zazwyczaj zastana sytuacja, wymagająca podjęcia odpowiednich i oczekiwanych kroków, służących poprawie warunków ogólnych.

Przeprowadzanie działań edukacyjnych jest postępowaniem świadomym oraz celowym, a oczekiwane zmiany mają być względnie głębokie i trwałe. Akcje informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców pozwalają na kształtowanie świadomych postaw obywatelskich i wdrażanie prawidłowych zachowań. Działalność edukacyjna Gminy przyczynia się do podnoszenia świadomości jej mieszkańców, co w konsekwencji prowadzi do rozważnego i zgodnego z przepisami i zasadami postępowania w sytuacjach związanych z ochroną zwierząt oraz przeciwdziałaniem ich bezdomności.

Szeroko zakrojona działalność informacyjno-edukacyjna Gminy niesie ze sobą pozytywny wymiar w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy oraz świadomości i tym samym przyczynia się do ochrony ludzi i zwierząt. Utrwalanie właściwych kierunków postępowania ma na celu wdrożenie pożądaných zmian i ich jak najszersze promowanie.

Działania edukacyjne są kluczowym elementem realizacji Programu i warunkiem jego powodzenia, jako że tylko oczekiwana zmiana postaw mieszkańców może wpłynąć na poprawę sytuacji i efektywność założeń wymienionych w niniejszym dokumencie. Edukacja mieszkańców jest działaniem długofalowym i może odbywać się poprzez takie formy nauczania jak m.in. konferencje, szkolenia, warsztaty, kampanie informacyjne, akcje edukacyjne, publikacje, filmy, foldery, plakaty, wystawy, itp. Materiały edukacyjne mogą być udostępniane i rozprowadzane poprzez przychodnie i lecznice weterynaryjne, sklepy zoologiczne, Schronisko, stowarzyszenia i organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. Istotnym elementem kampanii edukacyjnej jest promocja Programu oraz pozyskiwanie partnerów medialnych: prasowych, a także w miarę możliwości i dostępności - radiowych i telewizyjnych. Jak najszerszej zakrojona akcja propagująca założenia i postulaty Programu umożliwi dotarcie z informacją do wszystkich zainteresowanych – mieszkańców Gminy.

Katalog działań edukacyjnych w ramach realizacji Programu nie jest zbiorem zamkniętym i pożądanę jest poszukiwanie nowych rozwiązań. Podstawę mogą stanowić następujące idee:

1. Wyrażanie sprzeciwu i potępienie niewłaściwego zachowania wobec zwierząt

Kształtowanie świadomości ludzi powinno zostać oparte na wdrażaniu prawidłowych postaw i zasad traktowania zwierząt w ogólności. Promowanie humanitarnego postępowania, w tym poszanowanie praw i obowiązków wynikających z posiadania zwierzęcia, powinno przebiegać równocześnie z potępianiem i wyrażaniem sprzeciwu wobec osób źle traktujących zwierzęta, zarówno te pozostające pod ich opieką jak i bezdomne. Powszechne dostrzeżenie, a następnie wyraźne potępienie tego rodzaju zachowań przyczynić się może do głębokiej i trwałej zmiany postaw względem wszystkich zwierząt. Aby Program mógł spełnić swoją rolę potrzebna jest zmiana stosunku do zwierząt i chęć zapewnienia im jak najlepszej opieki i pomocy. Sygnalizowanie i zgłaszanie niepokojących mieszkańców zdarzeń umożliwi Gminie sprawne podjęcie działań w zakresie ochrony zwierząt.

Na podstawie znowelizowanej ustawy wprowadzono obowiązek odebrania zwierzęcia w przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy pozostawienie zwierzęcia pod opieką dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu. Odebranie zwierzęcia może zostać wykonane na podstawie informacji uzyskanej od straży gminnej, policji, upoważnionych przedstawicieli organizacji społecznych, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. O odebraniu musi być niezwłocznie powiadomiony wójt. Odebrane zwierzęta gospodarskie będą przekazywane do wskazanego przez wójta gospodarstwa rolnego, po uzyskaniu zgody właścicieli.

2. Krytyka zjawiska porzucania zwierząt

Potępienie porzucania zwierząt wynika z poprzedniego postulatu i jest jego naturalnym rozwinięciem. Dopóki nie zostanie uświadomiona ludziom powaga sytuacji i konsekwencji związanych z porzuceniem zwierzęcia, niemożliwe będzie przeprowadzanie efektywnych akcji opieki i zapobiegania bezdomności. Właściciel, który ponosi odpowiedzialność za zwierzęta pozostające pod jego opieką, obowiązany jest do dbania o nie i zapewnienia im odpowiednich warunków życia oraz ochrony.

Spółeczny sprzeciw wobec porzucania zwierząt stanowi świadectwo właściwych postaw mieszkańców. Jeśli nie są to postawy zakorzenione wśród mieszkańców Gminy, należy doprowadzić dostępnymi sposobami informacyjno-edukacyjnymi do ukształtowania świadomości opartej na zasadach poszanowania praw zwierząt.

Powodzenie realizacji założeń Programu zależy od postępowania mieszkańców Gminy i tylko oni mogą zapobiegać bezdomności zwierząt na jej terenie.

3. Promowanie zabiegów sterylizacji i kastracji zwierząt

Nadpopulacja psów i kotów jest poważnym problemem, dotyczącym wszystkich. Każdego roku w schroniskach w całym kraju usypianych jest wiele tysięcy psów i kotów. Usypiane są nie z powodu starości czy nieuleczalnej choroby, lecz z powodu braku miejsca w schroniskach, chorób wirusowych i zbyt małej ilości domowych adopcji.

Chirurgiczna sterylizacja jest najlepszym sposobem rozwiązania problemu nadpopulacji zwierząt, dotyczy zarówno samic jak i samców. Należy uświadamiać mieszkańców, że pomimo krążących mitów dotyczących zabiegów, udowodnione zostało, że wysterylizowane samce kotów żyją średnio o dwa lata dłużej niż nie poddane temu zabiegowi. Zachorowalność na pewne typy nowotworów złośliwych i podatność na infekcje, szczególnie dróg moczowych, spada u kotów i psów o 98%. Psy i koty poddane sterylizacji nie są zbyt skłonne do włóczęgi, wiążą się silniej ze swoimi ludzkimi opiekunami i mają mniej kłopotliwych nawyków, jak np. wdawanie się w bójkę i znaczenie swego terytorium. Zabiegi sterylizacji są bezpieczne i przeprowadzane przez weterynarzy rutynowo. Polegają na usunięciu fragmentów układu płciowego (rozdrodczego) i mogą być dokonywane już na kilkumiesięcznych zwierzętach. Powrót do normalnej aktywności następuje po kilku dniach od zabiegu.

Należy zachęcać właścicieli do poddawania zwierząt zabiegom sterylizacji, pozwoli to na uniknięcie nieplanowanego rozrodu i kontrolę liczby potencjalnie bezdomnych zwierząt.

4. Promowanie adopcji zwierząt bezdomnych

Adopcja zwierząt bezdomnych jest najskuteczniejszym sposobem rozwiązywania problemu zwierząt aktualnie pozbawionych właścicieli i opiekunów. Większość zwierząt przebywających w schronisku jest oswojona, żyła i dorastała z człowiekiem, ale z różnych powodów straciła właściciela. Często są to zwierzęta wychowane, ułożone, ufne i nauczone czystości. Zwierzęta przebywające w schronisku zostały również poddane obowiązkowym zabiegom sterylizacji lub kastracji, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania tych zabiegów we własnym zakresie.

Gmina powinna promować świadome nabywanie zwierząt, oparte na rzetelnej analizie możliwości dla zapewnienia im odpowiedniej opieki. Decyzja o adopcji oddziałuje nie tylko na życie adoptujących i członków ich rodzin, ale również całkowicie odmienna dalsze losy zwierząt. W związku z powyższym istotne jest dokonanie rozsądnych wyborów oraz podjęcie przemyślanych i odpowiedzialnych decyzji.

Warunki i zasady adopcji, pomimo różnic w zależności od schroniska i jego procedur wewnętrznych, posiadają cechy wspólne. Do schroniska przyjeżdżają zazwyczaj osoby wiedzące już, jakiego zwierzęcia szukają, a jeśli chodzi o sprecyzowanie pożądanego charakteru – pomocni są pracownicy schroniska, którzy mogą pokazać, które zwierzęta spełniają nasze oczekiwania. Spośród nich można wybrać czworonoga dla siebie, a gdy dokonamy już wyboru, zwierzę jest wyprowadzane przez pracownika z kojca. Po zapoznaniu i zaakceptowaniu z obu stron – zarówno naszej, jak i zwierzęcia – można dokonywać formalności związanych z adopcją zwierzęcia ze schroniska.

Adoptować zwierzę może tylko osoba pełnoletnia, posiadająca przy sobie dowód osobisty oraz obrożę i smycz. Dane z dowodu osobistego zapisywane są w dokumentach schroniska. Adopcji można dokonać tylko osobiście, w dniach i godzinach otwarcia schroniska dla wizytujących. Adopcja zwierzęcia wiąże się z pokryciem opłaty adopcyjnej. Jest to częściowy zwrot kosztów szczepień i zabiegów – poprzez uzyskane w ten sposób pieniądze schronisko może uregulować koszty kolejnych zabiegów dla zwierząt u lekarza weterynarii (wysokość opłaty ustalana jest przez organ zarządzający schroniskiem). Po uiszczeniu opłaty zgodnej z cennikiem schroniska, właściciel otrzymuje potwierdzenie wpłaty, książeczkę zdrowia zwierzęcia z wpisanym szczepieniem przeciw wściekliźnie oraz indywidualny numer czip (jeśli taki istnieje). Osoba adoptująca zwierzę podpisuje umowę adopcyjną, w której zobowiązuje się do dobrego traktowania nowego podopiecznego, a w wypadku, gdy nie będzie mogła się już dłużej nim opiekować – nie porzucania go, lecz oddania z powrotem do schroniska.

Zwierzęta nie są nigdy wydawane do trzymania na łańcuchu oraz do warunków, które są gorsze od tych, jakie może zapewnić im schronisko. W razie stwierdzenia nieodpowiednich warunków lub nieodpowiedniego traktowania zwierzęcia, schronisko ma prawo zabrania go, jeśli wcześniejsze rozmowy z nowym właścicielem nie wpłyną na poprawę opieki i warunków. Adopcja jest również niemożliwa, gdy przygarnąć zwierzę chce osoba niepełnoletnia, będąca pod wpływem alkoholu albo sprawiająca wrażenie nieodpowiedzialnej. Zwierzę również nie zostanie wydane osobie, względem której istnieje podejrzenie, że trudni się handlem zwierzętami. Nie jest możliwe również adoptowanie zwierząt, na których wydanie nie zgadza się lekarz weterynarii. Zwierzę z kwarantanny jest wydawany jedynie tym osobom, które są w stanie udokumentować fakt, iż są jego prawnymi właścicielami.

W innym przypadku nie istnieje możliwość adopcji zwierzęcia przebywającego na kwarantannie.

Decydując się na adopcję należy pamiętać o kilku bardzo ważnych kwestiach. Decyzja powinna być wielokrotnie i dogłębnie przeanalizowana, zarówno pod kątem finansowym (zapewnienie pożywienia, akcesoriów, regularnych wizyt u weterynarza), jak i czasowym. Schronisko należy odwiedzić wielokrotnie, umożliwia to przeprowadzanie rozmów z pracownikami i wolontariuszami, co pozwoli na jednoznaczne określenie jakie dokładnie zwierzę jest przez nas poszukiwane. Po wybraniu zwierzęcia, aby uniknąć podjęcia pochopnej decyzji, zalecana jest jego obserwacja w schronisku oraz podczas wspólnych spacerów. Istotne jest również uświadomienie sobie, iż zwierzę potrzebuje czasu, aby przyzwycząić się do nowych właścicieli i nowego domu, a więc w początkowych dniach ma prawo być zdezorientowane i nerwowe. Zadaniem nowych właścicieli jest podjęcie starań, aby zwierzę w miarę upływu czasu oswajało się z nowymi warunkami i nigdy nie musiało już wrócić do schroniska. Adopcja umożliwia zwierzętom znalezienie domu, ale z racji swojej istoty i decydującej dla dalszego życia zwierzęcia roli, musi zostać przeprowadzona w sposób mający dobro zwierzęcia za priorytet. Stąd niejednokrotnie stosowane są procedury, pozwalające upewnić się, że osoba adoptująca podjęła świadomą i odpowiedzialną decyzję i nie wyrządzi w przyszłości zwierzęciu, już doświadczonemu przez człowieka, jeszcze większej krzywdy.

Wszystkie działania edukacyjne mają na celu podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowych postaw wobec zwierząt i obowiązków, wynikających z ich posiadania. Szczególnie ważną kwestią jest świadomy zakup zwierząt, który przyczyni się do ograniczenia ich niekontrolowanego rozmnażania.

Odnosząc się do problematyki ochrony zwierząt zasadne jest zwrócenie uwagi na etyczny aspekt zależności pomiędzy ludźmi a zwierzętami. Nie można zapominać, że zwierzęta są istotami żywymi, zdolnymi do odczuwania cierpienia, które powinny mieć zagwarantowane to, aby były traktowane w sposób humanitarny. Człowiek, który jest świadomy wartości życia, zarówno swojego jak i zwierzęcia, powinien a nawet ma obowiązek bronić tej wartości.

Prawidłowe postawy najłatwiej kształtować od najmłodszych lat i wdrażać poprzez działania edukacyjne w szkołach i przedszkolach. We współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz praw i ochrony zwierząt Gmina może również aktywizować mieszkańców do wspierania i podejmowania działań w ramach tych organizacji. Wszystkie działania mające na celu ochronę zwierząt przyczyniają się do poprawy ich losu i co za tym idzie także warunków życia mieszkańców Gminy.

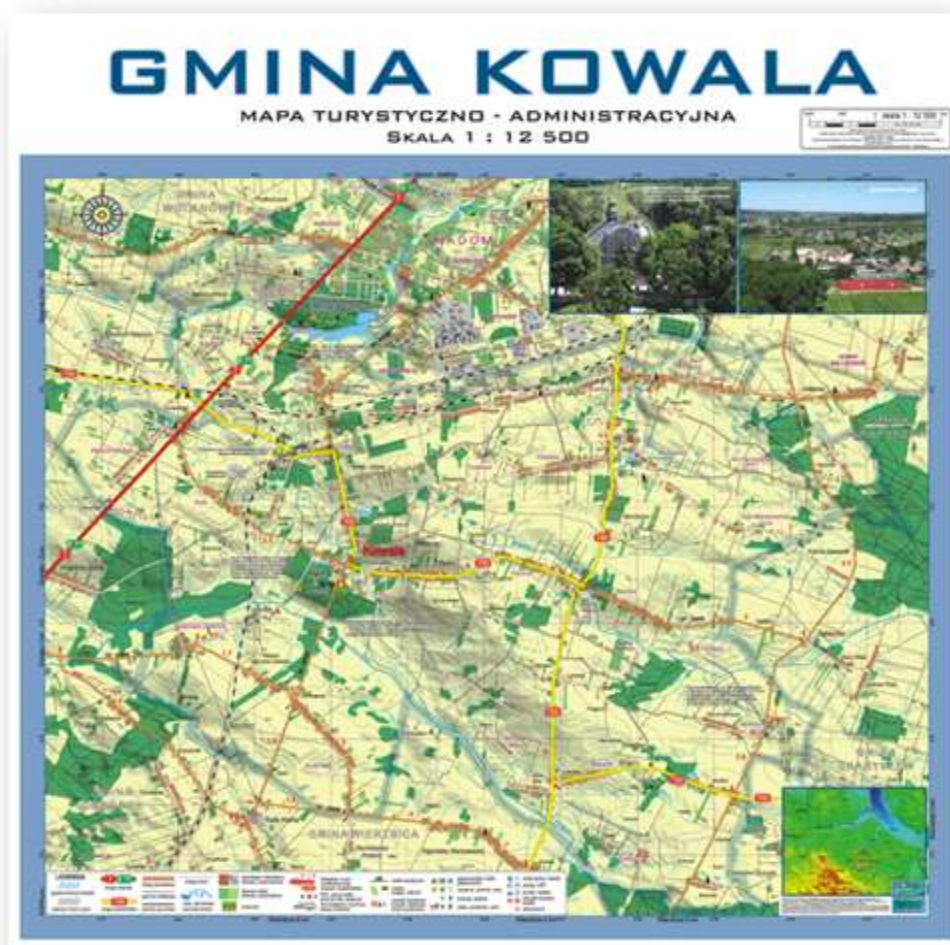
6. SYTUACJA ZWIERZĄT BEZDOMNYCH W GMINIE KOWALA

6.1 OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Kowala położona jest w powiecie radomskim, w południowej części województwa mazowieckiego. Zajmując obszar 74,7 km² należy do mniejszych gmin powiatu radomskiego, natomiast pod względem ilości mieszkańców wynoszącej obecnie 11 377 osób (stan na dzień 2011.08.23) lokuje się nieco powyżej średniej dla całego regionu.

Od strony północnej Gmina Kowala graniczy z Radomiem, od wschodu z jego osiedlami mieszkaniowymi i gminą Skaryszew, od południa z gminami Orońsko i Wierzbica, natomiast zachodu z gminą Wolanów. Na obszarze niniejszej Gminy przyległym do Radomia przeważa zabudowa podmiejska z dynamicznie rozwijającą się sferą usług, natomiast jej południowa część to region z przewagą gospodarstw rolnych, w którym obok tradycyjnych gospodarstw wzrasta ilość specjalistycznych ferm hodowlanych oraz producentów owoców i warzyw.

Rysunek 1. Mapa Gminy

Źródło: <http://www.kowala.pl/mapadtp/zoomi/gmaps/index.html>

Analizowaną jednostkę samorządu terytorialnego tworzy 18 sołectw: Augustów, Bardzice, Dąbrówka Zabłotnia, Grabina, Huta Mazowskańska, Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarwice, Kowala, Ludwinów, Maliszów, Mazowszany, Młodocin Mniejszy, Parzenice, Romanów, Rożki, Ruda Mała, Trablice.

W ostatnich latach Gmina stała się atrakcyjnym miejscem dla wielu Radomian, szukających miejsc wypoczynku i weekendowej rekreacji. Z myślą o nich powstają gospodarstwa agroturystyczne, oferujące różnego rodzaju formy spędzania wolnego czasu. Temu kierunkowi rozwoju Kowali sprzyja gminny samorząd, którego priorytetem są obecnie inwestycje proekologiczne

Walory Gminy Kowala zachęcają do osiedlania się na jej terenach. Na poziom atrakcyjności Gminy zdecydowanie wpłynie jej umiejętność uporządkowania kwestii związanej z zapewnieniem opieki zwierzętom bezdomnym i zapobieganiem bezdomności na jej terenie. Właściwe wdrożenie Programu pomoże Gminie w utrwaleniu jej dobrego wizerunku, a także zachęci mieszkańców i inne gminy do świadomego, humanitarnego działania na rzecz praw i ochrony zwierząt.

6.2 STAN AKTUALNY ZWIERZĄT BEZDOMNYCH

Gmina Kowala dysponuje obecnie szacunkową liczbą bezdomnych zwierząt na swoim terenie. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy w Kowali, na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego aktualnie bytuje 30 sztuk bezdomnych psów oraz 5 sztuk bezdomnych kotów. Ponadto według niniejszego źródła informacji, problem bezdomności nie występuje obecnie wśród zwierząt gospodarskich lub występuje incydentalnie. Dotychczas ta kwestia nie wymagała regulacji na terenie Gminy, jako że nie zgłaszano takich przypadków.

Zgodnie z powyższymi danymi, wynika, że problem bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kowala dotyczy głównie psów. Stanowią one zagrożenie dla ludzi i zwierząt domowych. Mogą również zagrażać bezpieczeństwu drogowemu, poprzez gwałtowne wtargnięcia na drogi i utrudnienia w ruchu komunikacyjnym.

Bezdomne zwierzęta przyczyniać się mogą także do pogorszenia stanu sanitarno-epidemiologicznego Gminy i tym samym negatywnie wpływać na jej wizerunek.

Problem bezdomności wśród zwierząt jest szczególnie dostrzegalny w okolicach szkół, Urzędu Gminy oraz na stosunkowo słabo zaludnionych obszarach Gminy. Dzieci ze szkół poprzez dokarmianie, nawoływanie do zabawy i inne podobne działania przywołują zwierzęta

bezdome i pośrednio prowokują je do pozostawiania w okolicach szkół. W pobliżu budynku Urzędu Gminy w Kowali znajduje się duży plac targowy, gdzie w trakcie targów niechciane zwierzęta są porzucane. Należy nadmienić, że w obecnym stanie prawnym zakazane jest wprowadzanie do obrotu zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach oraz prowadzenie targowisk, targów i giełd ze sprzedażą zwierząt domowych. Stopień bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kowala osiąga również większe rozmiary na terenach mniej zurbanizowanych i słabiej zaludnionych, gdzie bezdomne psy stanowią zagrożenie dla dzikich zwierząt, takich jak sarny, zające.

Na skalę problemu bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kowala istotny wpływ ma zjawisko porzucania oraz podrzucania zwierząt z okolicznych gmin. Napływ zwierząt z okolic wpływa na ich zwiększoną koncentrację na obszarze opisywanej jednostki samorządu terytorialnego i skutecznie prowadzi do poszerzania się zakresu przedmiotowego problemu. Gmina w takim przypadku zmuszona jest do podejmowania działań na większą skalę i reagowania w przypadkach zwierząt, których bezdomność nie jest pierwotnie związana z jej obszarem. Właściciele czworonogów zostawiają swoje zwierzęta, porzucają w ustronnych miejscach, przywiązują do drzew itd. Oprócz oczywistego braku wrażliwości, odpowiedzialności i wyobraźni, takie zachowanie cechuje się również dużym okrucieństwem i powinno zostać stanowczo potępione. Niska świadomość ekologiczna właścicieli i opiekunów oraz brak wrażliwości części mieszkańców Gminy przyczynia się do pogłębiania problemu bezdomności zwierząt oraz jego skali.

Brak Straży Gminnej i braki kadrowe wśród pracowników Urzędu Gminy w Kowali uniemożliwiają szybką i skuteczną egzekucję przepisów i zapobieganie działaniom niezgodnym z prawem i zasadami etycznymi. Niemożność interwencji i bezkarność w pozbywaniu się zwierząt wpływa na utrwalenie niewłaściwych postaw i tym samym nie rozwiązuje problemu bezdomności zwierząt. Niezmienne poglądy i postawy wobec kwestii związanych z ochroną zwierząt są główną przyczyną skali bezdomności na terenie opisywanej Gminy.

Za poważny problem wynikający ze zjawiska bezdomności zwierząt, Gmina Kowala uznaje również brak systemu znakowania i ewidencji zwierząt domowych. Błąkające się zwierzę, nie posiadające żadnego oznakowania umożliwiającego identyfikację jego właściciela jest automatycznie umieszczane w schronisku. Niemożność szybkiej identyfikacji właściciela przedłuża procedurę opieki nad takim zwierzęciem i naraża Gminę na dodatkowe wydatki.

6.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA GMINY W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI

W dniu 22 marca 2011 roku przyjęto przez Radę Gminy w Kowali *Uchwałę w sprawie wyłapywania bezdomnych zwierząt na terenie gminy Kowala oraz dalszego postępowania z nimi*. Uchwała ta dała podstawę do przeprowadzenia przetargu na odławianie bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Kowala i umieszczanie ich w schroniskach. Jednak przetarg ten nie został przeprowadzony ze względu na trudności w znalezieniu w regionie radomskim schronisk i uprawnionych, wyspecjalizowanych firm odławiających bezdomne zwierzęta zainteresowanych współpracą z Urzędem Gminy w Kowali w tym zakresie.

W związku z czym, dotychczasowe działania Gminy w zakresie opieki nad zwierzętami i zapobiegania ich bezdomności polegały na zapewnieniu opieki weterynaryjnej, w przypadku zaistnienia takiej potrzeby. Dotychczas usługi weterynaryjne na potrzeby bezdomnych zwierząt z terenu opisywanej jednostki samorządu terytorialnego świadczył Janik Robert Gabinet Weterynaryjny, ul. Franciszkowska 1 /3; 26-625 Wolanów. Niniejsze usługi były świadczone na podstawie zleceń wystawionych Gabinetowi Weterynaryjnemu przez Urząd Gminy w Kowali.

Dotychczasowe zorganizowane działania Gminy Kowala w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi świadczą o zaangażowaniu Gminy w rozwiązywanie problemów związanych z bezdomnością. Jednak ze względu na brak chętnych specjalistycznych firm odławiających zwierzęta bezdomne oraz schronisk, chcących podjąć współpracę z Gminą Kowala, działania te były dotąd skutecznie ograniczane. Niniejszy Program zakłada pogłębienie aktualnych działań oraz poszerzenie jego zakresu. Gmina Kowala wykazuje gotowość do porządkowania kwestii wynikających ze zjawiska bezdomności wśród zwierząt na jej terenie.

7. PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE GMINY KOWALA

7.1 FORMY OPIEKI I ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE GMINY KOWALA

Zgodnie z art. 11a znowelizowanej ustawy, Gmina zobligowana jest do zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt. Przez termin *schronisko* rozumie się miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi, spełniające warunki

określone w ustawie z 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513).

Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy wydano Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. Nr 158, poz. 1657) *schronisko dla zwierząt* powinno być zlokalizowane w miejscu oddalonym co najmniej o 150 m od siedzib ludzkich, obiektów użyteczności publicznej, zakładów należących do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego, zakładów należących do przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania środków żywienia zwierząt, zakładów prowadzących działalność w zakresie zbierania, przechowywania, operowania, przetwarzania, wykorzystywania lub usuwania ubocznych produktów zwierzęcych, rzeźni, targów, spędów, ogrodów zoologicznych oraz innych miejsc gromadzenia zwierząt. Teren, na którym zlokalizowane jest schronisko, powinien być utwardzony i ogrodzony.

W schronisku wyodrębnia się m. in. następujące pomieszczenia: przeznaczone do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych, izolowania zwierząt chorych, utrzymywania zwierząt zdrowych (osobne dla samców, samic), boksy przeznaczone na kwarantannę, pomieszczenia do przechowywania produktów leczniczych, karmy, środków dezynfekcyjnych. Pomieszczenia powinny zapewnić zwierzętom swobodne poruszanie się, posiadać legowisko i stały dostęp do wody pitnej. Podmiot prowadzący schronisko zapewnia zwierzętom opiekę weterynaryjną i prowadzi wykaz zwierząt przebywających w schronisku.

Na Gminie ciąży odpowiedzialność za bezdomne zwierzęta znajdujące się na jej terenie. Odpowiedzialność ta wyraża się zarówno w ich odłowieniu, zapewnieniu im miejsca w schronisku, jak i zapewnieniu niezbędnej opieki. Obowiązkowym zadaniem Gminy jest również przeprowadzenie sterylizacji lub kastracji zwierząt w Schronisku oraz poszukiwanie właścicieli dla zwierząt bezdomnych. Część powyższych zadań Gmina może powierzyć podmiotowi prowadzącemu Schronisko dla Zwierząt (tj. odłowienie zwierząt, zabiegi kastracji lub sterylizacji, usypianie ślepych miotów i poszukiwanie właścicieli).

Gmina Kowala (Zleceniodawca) dnia podpisała Umowę z Panią Marzeną Golańską prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „PERRO”, ul. Leśna 23, 05 - 300 Mińsk Mazowiecki (Zleceniobiorca), która będzie zajmować się odławianiem bezdomnych zwierząt z terenu opisywanej jednostki

samorządu terytorialnego oraz umieszczeniem ich w schronisku, z którym Zleceniobiorca ma podpisaną umowę.

Zgodnie z zapisami niniejszej umowy (§1 i §2):

§1

Zleceniodawca zleca, a Zleceniobiorca przyjmuje do realizacji następujące usługi:

1. pomoc bezdomnym, cierpiącym, porzuconym i zagubionym zwierzętom,
2. w razie konieczności schwywania zwierząt przez przeszkolonych pracowników przy użyciu narzędzi i urządzeń zatwierdzony do stosowania na zwierzętach,
3. dostarczenie wspomnianych zwierząt do Schroniska dla Zwierząt prowadzonego przez Jerzego Kubraka, 18-500 Kolno, ul. Wesola 12, telefon 606 688 693, posiadającym Weterynaryjny numer identyfikacyjny 20068601, nadzorowanego przez Inspekcję Weterynaryjną w Kolnie, z którym Zleceniobiorca zawarł umowę na umieszczenie wyłapanych zwierząt, gdzie zwierzę będzie otoczone należytą opieką, ewentualnie trafi do adopcji lub innego miejsca wskazanego przez Zamawiającego.
4. Zleceniobiorca przewiezie zwierzę odpowiednim środkiem transportu spełniającym warunki określone w art. 24 ust. 1 ustawy o *ochronie zwierząt* z dnia 21.08.1997r. (Dz. U. Nr 111 poz. 724 ze zmianami).
5. Zleceniobiorca oświadcza, że przed przewiezieniem zwierząt do schroniska będą one przetrzymywane w Mińsku Mazowieckim, ul. Kościelna 11 przez około 3 dni, w miejscu przystosowanym do przetrzymywania zwierząt.

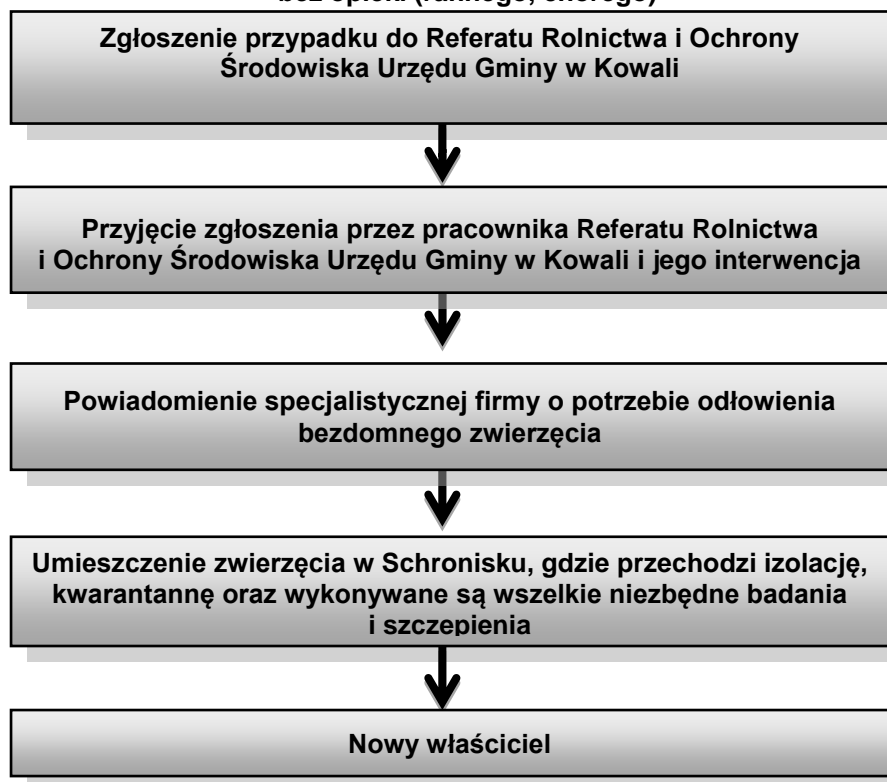
§2

W razie konieczności zwierzętom udzieli pomocy lekarz weterynarii dyżurujący w schronisku dla zwierząt, a w nagłych przypadkach lekarz weterynarii, z którym Zleceniodawca zawarł umowę”.

W związku z powyższym Gmina Kowala nie planuje budowy schroniska dla zwierząt na swoim terenie. Bowiern taka inwestycja wykracza poza możliwości finansowe Gminy. Budowa schroniska może jedynie nastąpić na zasadach Związku Gmin lub przy wsparciu powiatowym.

Poniżej w sposób schematyczny zostały przedstawione kolejne kroki postępowania w przypadku zasygnalizowania przez mieszkańców Gminy pojawienia się bezdomnego zwierzęcia.

Schemat 1. Schemat graficzny postępowania w przypadku zwierzęcia pozostającego bez opieki (rannego, chorego)

Źródło: Opracowanie własne

Interwencja na obszarze Gminy w sprawie zgłoszeń dotyczących zwierząt bezdomnych oraz niehumanitarnego, niezgodnego z ustawą, traktowania zwierząt będzie podejmowana przez pracowników Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Kowali oraz funkcjonariuszy Policji, po otrzymaniu wniosku z Urzędu Gminy.

W przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt opiekę całodobową weterynaryjną zapewnia tak jak dotychczas Janik Robert Gabinet Weterynaryjny, ul. Franciszkowska 1 /3; 26-625 Wolanów. Niniejsze usługi były świadczone na podstawie zleceń wystawionych Gabinetowi Weterynaryjnemu przez Urząd Gminy w Kowali.

Przychodnia jest również odpowiedzialna w przypadku konieczności wyjazdu w celu uzasadnionego uśpienia zwierzęcia, wyjazdów do zwierząt gospodarskich, wykonuje zabiegi takie jak szczepienia i przeprowadza badania.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 września 2011 roku **o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (Dz. U. 2011 Nr 230, poz. 1373) Program fakultatywnie może obejmować plan znakowania zwierząt. Gmina Kowala, o ile pozwoli na to zaplanowane środki finansowe w budżecie Gminy przewiduje przeznaczenie środków finansowych na znakowanie zwierząt. Znakowanie zwierząt oraz prowadzenie bazy danych zostanie powierzone firmie wyłonionej w ramach ogłoszonego przetargu.

Gmina Kowala planuje również wprowadzenie na swoim terenie inwentaryzacji psów rasy agresywnej. O terminie realizacji tego zadania zadecydują możliwości finansowe Gminy.

Zabiegi sterylizacji/kastracji dla zwierząt posiadających właścicieli nie będą dofinansowane z budżetu Gminy. Gmina nie ma również wystarczających środków na finansowanie zabiegów lekarsko-weterynaryjnych dotyczących zwierząt bezdomnych, poza zabiegami obowiązkowymi, nałożonymi na samorządy przepisami znowelizowanej ustawy, które są związane z podstawową opieką weterynaryjną w miejscu przebywania zwierząt – schronisku (obowiązkowe zabiegi kastracji/sterylizacji przybyłych zwierząt, szczepień, itp.).

Na terenie Gminy Kowala zidentyfikowano około 5 bezdomnych kotów. Koty te podlegają pod taką samą formę opieki jak pozostałe zwierzęta, co opisano powyżej.

Ponadto na terenie Gminy Kowala zidentyfikowano też koty wolno żyjące. Sytuacja prawna kotów wolno żyjących oraz pozostałych zwierząt dzikich uregulowana jest przez Ustawę o Ochronie Zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 roku / Dz. U. Nr 106 poz. 1002 z późn. zmianami/ i rzeczywiście zgodnie z art. 11 tejże Ustawy *„zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin”*. Przy czym zgodnie z art. 4 pkt 16 w/w Ustawy, ustawodawca określił które zwierzę jest bezdomne. A mianowicie są to: *„zwierzęta domowe lub gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się, lub zostały porzucone przez człowieka i nie ma możliwości ustalenia ich właściciela, lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały”*. W myśl cytowanych wyżej zapisów należy bezspornie stwierdzić, że koty znajdujące się na terenie osiedli, działek itp. oraz pozostałe zwierzęta dzikie nie są zwierzętami bezdomnymi, lecz wolno żyjącymi. Urodziły się one w stanie dzikim, nigdy nie miały właściciela, są jedynie niekiedy dokarmiane przez człowieka.

Problem kotów wolno żyjących na kanwie wspomnianych przepisów prawnych może być rozwiązany tylko przez zmniejszenie ich populacji poprzez poddawanie sterylizacji kotek i kastracji kocurów. Po wykonaniu tych zabiegów eliminuje się w znacznym stopniu problem przyrostu naturalnego, oraz przykrych zapachów, uciążliwych dla lokalnych

mieszkańców. Ponadto koty wolno żyjące na terenie opisywanej jednostki samorządu terytorialnego, należy dokarmiać – może to się odbyć za pośrednictwem wolontariuszy, młodzieży szkolnej, mieszkańców Gminy, pracowników Urzędu Gminy w Kowali oraz przedstawicieli Organizacji zajmujących się ochroną zwierząt. Tak więc, pomysł wyłapywania kotów wolno żyjących i umieszczania ich w schroniskach jest więc łamaniem prawa i przykładem krótkowzroczności.

Aby zapewnić odpowiednie warunki opieki i bytowania bezdomnymi zwierzętom gospodarskim z terenu opisywanej jednostki samorządu terytorialnego, Wójt Gminy Kowala podpisał w dniu 03.02.2012 r. list intencyjny z gospodarstwem Państwa Małgorzaty i Dariusza Wolskich w Bukowcu 9, 26-624 Kowala, które wyraziło zgodę na przyjęcie – w razie doraźnej potrzeby – zwierzęcia gospodarskiego i sprawowanie nad nim odpowiedniej opieki. W takim przypadku koszty przetrzymania i opieki nad zwierzęciem pokryje gmina Kowala na podstawie zawartej umowy-zlecenia.

W momencie kiedy pojawią się sygnały odnośnie niehumanitarnego traktowania zwierząt, zostanie każdorazowo o tym problemie poinformowana Policja, której zadaniem będzie interwencja i wyjaśnienie zgłoszenia. Dodatkowo Gmina, w razie pojawienia się skarg mieszkańców dotyczących błąkających się zwierząt, a posiadających wiadomych właścicieli, planuje prowadzić kontrole, sprawdzając jednocześnie czy nie są łamane prawa zwierząt.

7.2 PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE

Podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu na terenie Gminy będą Urząd Gminy w Kowali, Posterunek Policji w Kowali oraz Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „PERRO”, ul. Leśna 23, 05 - 300 Mińsk Mazowiecki zajmujące się odławianiem bezdomnych zwierząt z terenu opisywanej jednostki samorządu terytorialnego oraz umieszczeniem ich w schronisku, z którym Zleceniobiorca ma podpisaną umowę.

Na terenie Gminy Kowala nie mają siedziby żadne organizacje zajmujące się ochroną zwierząt. W związku z czym ochroną zwierząt na terenie opisywanej jednostki samorządu terytorialnego, oprócz Urzędu Gminy w Kowali zajmują się organizacje mające siedziby w ościennych gminach, w tym przede wszystkim na terenie Miasta Radom.

W Radomiu bowiem znajduje się **Radomskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami**, prowadzące Schronisko dla Zwierząt.

Towarzystwo działa w ponad 100 jednostkach terenowych, realizując swoje cele statutowe, do których należy: działanie na rzecz humanitarnego traktowania zwierząt, poszanowania

ich, objęcia ochroną i otoczenia opieką, kształtowanie właściwego stosunku do zwierząt, działanie na rzecz ochrony środowiska.

W Radomiu znajduje się również **Fundacja Straż Ochrona Zwierząt**. Jest to pozarządowa organizacja, której podstawowym zadaniem jest interweniowanie w przypadkach znęcania się nad zwierzętami lub zaniedbywania ich. W celu skutecznego wykonywania działań, Fundacja współdziała z instytucjami państwowymi i samorządowymi. Fundacja prowadzi również akcje edukacyjne, aby uczulić społeczeństwo na cierpienie zwierząt, a wśród dzieci i młodzieży już od najmłodszych lat kształtować świadomość współistnienia człowieka i zwierzęcia na zasadzie wzajemnego szacunku.

7.3 ZADANIA PRIORYTETOWE

Istotnym zagadnieniem jest sprawne i skuteczne odławianie zwierząt i ich utrzymanie. Odławianie zwierząt bezdomnych i zapewnienie im miejsca w schronisku należy do obowiązkowych zadań własnych Gminy. Każda gmina musi poszukać i znaleźć możliwość zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom. Zabronione jest odławianie zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w Schronisku, chyba, że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt.

Bezdomne zwierzęta po odłowieniu powinny być niezwłocznie przewiezione do Schroniska. Używane przy odławianiu zwierząt metody i urządzenia nie powinny stwarzać zagrożenia dla zwierząt bezdomnych ani narażać ich na cierpienie lub ból.

Ważnym zagadnieniem związanym ze Schroniskiem jest zapewnienie przebywającym w nim zwierzętom odpowiedniej opieki weterynaryjnej.

Odławianie i przewożenie do Schroniska bezdomnych zwierząt będzie zadaniem specjalistycznej firmy, z którą Gmina Kowala dnia 31.01.2012r. podpisała umowę, tj. Przedsiębiorstwem Wielobranżowym „PERRO”, ul. Leśna 23, 05 - 300 Mińsk Mazowiecki.

Natomiast zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym będzie realizowane (zgodnie z §1, pkt. 3 Umowy) przez Schronisko, z którym Przedsiębiorstwem Wielobranżowym „PERRO” ma podpisaną umowę, tj. Schroniskiem dla Zwierząt prowadzonym przez Jerzego Kubraka, 18-500 Kolno, ul. Wesoła 12, posiadającym Weterynaryjny numer identyfikacyjny 20068601.

Opiekę weterynaryjną bezdomnym oraz wolno żyjącym zwierzętom z terenu opisywanej jednostki samorządu terytorialnego zapewni Janik Robert Gabinet Weterynaryjny, ul. Franciszkowska 1 /3; 26-625 Wolanów.

Po za tymi działaniami, priorytetowym zadaniem w zakresie zapewniania opieki i zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kowala jest również uświadamianie społeczeństwa odnośnie, nie tylko problemu jakim niewątpliwie jest zjawisko bezdomności zwierząt, ale również uświadamianie lokalnym mieszkańcom, że zwierzęta mają swoje prawa których trzeba przestrzegać. Każda osoba już od najmłodszych lat powinna zdawać sobie sprawę z faktu, że kiedyś to właśnie człowiek udomowił zwierzęta i pozbawił ich możliwości samodzielnego życia, dlatego teraz na każdym z osobna spoczywa odpowiedzialność troszczenia się o nie oraz zapewnianie im humanitarnych warunków życia. W swoim postępowaniu nie powinno się ponadto zapominać, że zwierzę nie jest swoistą „zabawką”, której można po prostu się pozbyć. Jest to istota żywa niejednokrotnie ratująca człowiekowi życie, czy pomagająca w codziennym funkcjonowaniu, czego przykładem jest psi przewodnik dla osoby niewidzącej. Innym przykładem może być dogoterapia (terapia z psem) czy felinoterapia (terapia z kotem), czyli metody wspierające proces rehabilitacji i terapii z udziałem odpowiednio wyszkolonych zwierząt w celu pomocy osobom niepełnosprawnym i nieprzystosowanym społecznie.

Uświadamianie społeczeństwa odnośnie ważnej roli, jaką pełnią zwierzęta w naszym życiu jest dopiero pierwszym krokiem edukacji. Kolejnymi krokami bowiem są: uświadomienie mieszkańcom Gminy, że problem bezdomności zwierząt występuje na ich terenie oraz określenie jak można mu zapobiec. Jednym ze sposobów ograniczającym problem bezdomności zwierząt jest poddawanie czworonogów zabiegom sterylizacji/kastracji. Wśród znacznej części społeczeństwa panuje obawa, niepokój przed zabiegami sterylizacji/kastracji zwierząt, jakoż mogące zaszkodzić zdrowiu zwierząt. W rzeczywistości poddawanie zwierząt tym zabiegom chroni je przed nowotworami narządów rodnych, zapobiega ciężom urojonym u suk, wysterylizowana samica staje się stabilniejsza psychicznie, natomiast wykastrowany samiec jest mniej pobudliwy.

Za jedno z ważniejszych zadań Gmina Kowala postrzega również promocję i zachęcanie mieszkańców do adopcji zwierząt bezdomnych. Adopcja stanowi najskuteczniejszy sposób zapobiegania bezdomności zwierząt.

Gmina Kowala przewiduje następujące rozwiązania mające na celu przeprowadzanie akcji edukacyjnych dla mieszkańców oraz uczniów w zakresie humanitarnego traktowania zwierząt oraz promocji adopcji zwierząt bezdomnych:

- rozprowadzanie informacji i materiałów edukacyjnych: plakaty, ulotki;
- wspieranie szkolnej i pozaszkolnej akcji zbiórki karmy, koców dla zwierząt;
- pogadanki z uczniami o tematyce humanitarnego traktowania zwierząt oraz promocji adopcji zwierząt bezdomnych.

Zdaniem Gminy największe trudności związane z realizacją Programu będą wiązały się z ograniczoną ilością środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

7.4 EDUKACJA I PROMOCJA PROGRAMU

Gmina Kowala dostrzega potrzebę organizowania i wdrażania przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych, poszerzających wiedzę i świadomość w zakresie opieki nad zwierzętami i poszanowania ich praw.

W związku z tym, Gmina zainteresowana jest prowadzeniem akcji edukacyjnych dla swoich mieszkańców. Informacje o zasadach humanitarnego traktowania zwierząt i potrzebie postępowania zgodnie z jej wymogami będą rozpowszechniane w zwyczajowo przyjęty sposób w formie materiałów edukacyjnych, takich jak ulotki, broszury i komunikaty oraz przekazywane podczas zebrań sołeckich.

Założenia Programu oraz akcje zachęcające mieszkańców do adopcji zwierząt bezdomnych będą promowane na stronie internetowej Gminy - <http://www.kowala.pl>.

Informacje będą również dostępne na sołeckich tablicach ogłoszeń.

7.5 PLAN WYDATKOWANIA ŚRODKÓW

W budżecie Gminy Kowala na rok bieżący przeznaczono na realizację założeń Programu środki w wysokości 20.000 zł.

Zaplanowana kwota na realizację Programu będzie obejmować:

- koszty zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w Schronisku;
- koszty odławiania bezdomnych zwierząt;
- koszty zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej – zwierzęta bezdomne.

Ponadto w miarę wygosparowanych rezerw finansowych w trakcie realizacji Programu Gmina Kowala przewiduje również finansowanie następujących działań:

- koszty przeprowadzenia znakowania zwierząt;
- koszty przeprowadzenia inwentaryzacji psów rasy agresywnej.

Zgodnie z zapisami umowy zawartej między Gminą Kowala a Przedsiębiorstwem Wielobranżowym „PERRO”, ul. Leśna 23, 05 - 300 Mińsk Mazowiecki zajmującej się odławianiem zwierząt bezdomnych oraz umieszczaniem ich w Schronisku (§6 Umowy)

„1. Z zastrzeżeniem punktu 2 Zleceniodawca zapłaci Zleceniobiorcy:

- kwotę 2200 (słownie: dwa tysiące dwieście złotych netto + 23% VAT) za jednego złapanego psa i dostarczenie do schroniska bądź oddanego do adopcji,
- kwotę 1800 (słownie: tysiąc osiemset złotych netto + 23% VAT) za jednego złapanego psa i oddanie do adopcji,
- kwotę 450 zł (słownie: czterysta pięćdziesiąt złotych netto + 23% VAT) za jednego złapanego psa,
- 650 zł netto + 23% VAT opłaty zryczałtowanej miesięcznie za utrzymanie gotowości transportowej”.

W związku z czym koszty odłowienia oraz zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w Schronisku w roku 2012 będą uzależnione przede wszystkim od ilości bezdomnych zwierząt odłowionych na terenie Gminy Kowala.

Poniżej przedstawiono rozpiętość opłat miesięcznych brutto na terenie województwa mazowieckiego za zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej:

Tabela 1. Kalkulacja szacunkowych kosztów zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej – zwierzęta bezdomne

Rok	Rozpiętość opłat miesięcznych brutto (zł) na terenie województwa
2012	800,00
	1 000,00
	1 200,00
	1 500,00
	1 700,00
	2 000,00
	2 200,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych lecznic weterynaryjnych województwa mazowieckiego

Powyższe dane szacunkowe oparto na podstawie danych uzyskanych od lecznic weterynaryjnych województwa mazowieckiego oraz ich stron internetowych. Rozpiętość cenowa jest odzwierciedleniem zróżnicowaniem niniejszych usług na obszarze województwa mazowieckiego. W związku z faktem, że Gmina Kowala jest na etapie negocjacji w sprawie podpisania umowy z Gabinetem Weterynaryjnym zapewniającym całodobową opiekę weterynaryjną, niemożliwie było oszacowanie dokładnego kosztu zapewnienia całodobowej

opieki weterynaryjnej zwierzętom bezdomnym z terenu opisywanej jednostki samorządu terytorialnego.

Tak więc łączne koszty zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej zwierzętom bezdomnym oraz dzikim na obszarze opisywanej jednostki samorządu terytorialnego wyniosą :

- w wariantcie optymistycznym: 800,00 zł;
- w wariantcie pesymistycznym: 2 200,00 zł.

Warianty te są ściśle związane z ostateczną kwotą zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej zwierzętom bezdomnym po podpisaniu umowy przez Gminę Kowala z lecznicą weterynaryjną.

Gmina Kowala rozważa również dofinansowanie znakowania zwierząt (czopowanie), w zależności od rzeczywistych kosztów poniesionych na realizację obligatoryjnych założeń Programu oraz od dostępnych środków w gminnym budżecie, podejmie decyzje w tym zakresie. Jeśli możliwości finansowe Gminy pozwolą na podjęcie niniejszych działań, Gmina poinformuje mieszkańców o zakresie dofinansowania i zasadach przeprowadzanych akcji. Informacja zostanie udostępniona w sposób zwyczajowo przyjęty, m.in. za pośrednictwem Urzędu Gminy oraz strony internetowej. Szacunkowe koszty znakowania zwierząt oraz kalkulacja kosztów uwzględniająca liczbę zwierząt poddanych czopowaniu przedstawiono poniżej.

Tabela 2. Kalkulacja szacunkowych kosztów znakowania zwierząt

Rok	Koszty znakowania zwierząt i rejestrowania (w zł)										
	Cena za 1 zabieg (zł)	Liczba zwierząt w miesiącu (w szt.)									
		12	14	16	18	20	22	24	26	28	30
2012	25	300,00	350,00	400,00	450,00	500,00	550,00	600,00	650,00	700,00	750,00
	30	360,00	420,00	480,00	540,00	600,00	660,00	720,00	780,00	840,00	900,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych lecznic weterynaryjnych powiatu radomskiego

Powyższe dane szacunkowe oparto na podstawie danych uzyskanych od lecznic weterynaryjnych powiatu radomskiego. Łączny koszt roczny zadania jest ściśle związany z liczbą znakowanych zwierząt.

Środki zabezpieczone w gminnym budżecie na realizację założeń programu na rok 2012 mogą okazać się niewystarczające. Na ostateczną kwotę wydatków związanych z realizacją Programu będą miały bezpośredni wpływ następujące elementy:

- Podpisanie umowy z lecznicą weterynaryjną, a tym samym warunki umowy oraz wysokość odpłatności usług w ramach umowy;

- Ilość bezdomnych zwierząt na terenie Gminy.

Dla skutecznego wdrożenia zadań i wywiązania się z nałożonych przepisami prawa zobowiązań, koszty poniesione na realizację założeń Programu przez Gminę Kowala mogą przekroczyć ustalone środki. Należy zatem mieć na uwadze fakt, iż zadania wynikające z zapewnienia opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności na terenie Gminy Kowala wiązać się mogą z dodatkowymi wydatkami i kosztami.

8. AKCEPTACJA I UCHWALENIE PROGRAMU

Projekt Programu Wójt Gminy Kowala najpóźniej do dnia **1 lutego** przekazuje do zaopiniowania:

- właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,
- organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze Gminy Kowala,
- dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze Gminy Kowala.

Wymienione podmioty w terminie **21 dni** od dnia otrzymania projektu Programu wydają o nim opinie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego Programu.

Po akceptacji Programu, następuje jego przyjęcie w postaci uchwały Rady Gminy Kowala, najpóźniej do dnia **31 marca**.

9. SPIS TABEL

Tabela 1. Kalkulacja szacunkowych kosztów zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej – zwierzęta bezdomne.....	31
Tabela 2. Kalkulacja szacunkowych kosztów znakowania zwierząt	32

10. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa Gminy	19
-----------------------------	----

11. SPIS SCHEMATÓW

Schemat 1. Schemat graficzny postępowania w przypadku zwierzęcia pozostającego bez opieki (rannego, chorego).....	25
---	----